

تورک مورخ

yal: 1 1 Kōm unuevul 1327 Idgh: 2

تورکلوک فاندمنه چالشیر اوزیش کونده بر جیقار

مانع اولاییلیر ؟ بولغار ملتک بویله روحانماسی نتیجه سنده نه اولدی ؟ بوملت « یوق » دن « وار » اولدی . ا کر بولغار ملتک تاریخنده « پایازی » بولغار ملتک ماضیسینی پارلاق کوسستمک ایچون شعر لندیریلش بر بولغار تاریخی یازماسه یدی ، ا کر « وازوف » وامثالی داهیلار رومانلریله ، ملتک نجاتی ، تورک پاشالرینک ظلمندن ، تورک « بویوندیریغندن » قورتولمقده اولدیغی آکلاتاماش اولسه یدیلر ، بولغار ملتی ایچون « تورکلرک مستبدانه اداره سندن قورتولمق » امل ملی سینی غایت ماهرانه برلسانله تعبیرایتمه مش اولسه لردی ، کیم بیلیر بلکه ، بوکونه قدر بولغار ملتی آسیکی حالده قالیر و یا خود بوسبوتون غائب اولور کیده ردی . چونکه بر انسان املسز یاشایه مدینی کبی ملتارک فعالیت و ترقیلری حتی بقالری ایچون بر بو یوک « امل ملی » (Idéal national) لازمدر . بوندن باشقه بر ملت یاشایاماز ، یاشاسه ده ترقی ایده مز . املسز بر ملت ، روحسز بر جسد کبی در .

ماهه بک

تورک عالمی

۲

بز تورکلری ، اسکیدنبری تورکلکه بر نظر استحقار ایله باقغه آلیشیدیر . مشلدر . بونک اسبابی اولکی مقاله مزده مفصلاً بیان ایتمشدک . ذاتاً ایچنده بولوندیغی محیطه بک چابوق قایلیمق کبی نقایص ملیه یه مبتلا اولان تورکلر شرقدن غربه دوعرو یورورکن دائماً کندیلرندن مدتیته یوکسک اقوامه ماده غلبه چالهرق و بونلرله قاریشهرق حرکت ایتمشدر . ماده مغلوب فقط سویه مدنیسه یی یوکسک اولمق اعتباریه معنا قوتلی و غالب اولان اقوام ایسه بالطبع تورکلری کندی عادت ، لسان ، ادبیات و اعتقادات ملیه لرینه آلیشیدیرمق اولنری بالفعل بلع ایتمک قویولدیلر . بوجهلندن اولهرق آسیای غربیده ایلك

قافله‌لری بولونان (غزته) تورک زؤساسنی و بونلر آراسنده (محمود غزنه‌وی) نی
 تا ایلک کونلردن اعتباراً فارسی ادبا، شعرا، علما و فصیحاسیله احاطه ایدلمش
 کوروپورز. بسیط، صرف کوچمه‌لک حیاته مخصوص ساده‌لکه آلیش‌خین،
 آتندن، قلیجندن، آلاچیقک [چادرینک] کپه‌سندن، صیغیرینک سوتندن
 باشقه برشی بیلمه‌ین شو مرید، صاف، باکر آدم‌لرک کوزلری بالطبع ایران
 مدینتک پارلاق و مطمئن آلایشی قارشیسندن قاماشدی. فارس، تورکک قوه
 بازوسی و جهانگیرلکی قارشیسندن ناصل دیز چوکدی. عرض محکومیت ایتنایسه
 تورک دخی فارسک ظاهراً پارلاق فقط حقیقتده تفسخ ایشم مدینته اویله‌جه
 مجلوب اولدی: ایشته فردوسیلر ودها صوکر نظام الملک لر تورکک بو حالت
 روحیه‌سندن استفاده ایدمک اوننی فارسلسلشدیرمک یولنه دوشدیلر. غریب دکلای،
 تورک قهرماننک توزک جهانگیرینک توجهات و نعمات بی‌شایه‌سندن خوشه
 چین اولان ابوالقاسم فردوسی، فارسلیکک ابدی مدار افتخاری اولان
 «شاهنامه» نی وجوده کتیردی. فردوس بو اثرنده از جمله:

« بسی رنج کردم درین سال سی »

« عجم زنده کردم بدین فارسی »

یعنی: اوتوز سنه ایچنده بر چوق رنج و مشقت چکسه‌مده عجمی شو فارسی
 لسانمه احیا ایتدم. « دیبور. بوندن آکلاشیلیورکه فردوسی ایشه باشلادینی
 دقیقه‌دن اعتباراً نه یاقمق ایسته‌دیکنی پک کوزهل بیلوردی. اونک مقصدی
 فارسلی احیا ایتمک، فارسی لسانه یکی بر حیات ویرمکدی! فردوسی بو املنی
 اجرایه چالیشیرکن اک دوزو یول اوله‌رق « ایران » ایله « توران » ک،
 « رستم » ایله « افراسیاب » ک یعنی ایکی دنیانک، ایکی عرقک، ایکی مدینتک
 ازلی چارپیشمه‌لرینی تصویر ایدیور. بالطبع فتح و ظفر، شہامت و نجات، رحم
 و جواتمردی فارسلی طرفده بولونیور! بونی‌ده هر مصراعنه بر آتون آلمق
 شرطیله برتورک سلطاننک تشویق و حمایت‌سندن، نعمت و عاطفتندن، صاف‌لالکندن
 استفاده ایدمک یاپیور! فردوسی بی‌انعام و احسانه غرق ایدن تورک سلطانی
 ایسه بونشیده‌لری اوقومقله، لسان فارسی ایله قونوشمقله، ینه اوقومک عادته

رعایت ایتمکده افتخار ایدیور! فقط یالکز بومی؟ بو یولده سلجوقی تورککری، آل جنکیز، آل تیمور دخی دوام ایدیورلر. سلجوقی سلطانلری آراسنده بر موقع معلا قازانمش اولان «جلال الدین ملکشاه» بر فارس پادشاهندن تفریق ایدیله مز. وزیرى مشهور نظام الملك لسان فارسى بی دولتک لسان رسمىی حالینه کتیردی. آل جنکیزک اک پارلاق سیاسى اولان «هولاکو» نزدنده نصیر طوسى، عقل کهیالنى ایدیوردی. عمر خیاملر و سائرلر دخی تورك قهرمانلرینک حمایه واکراملری سایه سنده یتیشمشلردر. صوک زمانلره قدر عثمانلى پادشاهلری بیله فارسى اشعار انشادیله فارسى تکلم ایله افتخار ایتمکده ایدیلر. اکراش یالکز لسان بیلیمکده قالسه یدی اوقدر شایان اهمیت اولمزدی. فقط لسان ایله برابر تربیه و تکاملمزدده باشقه مرسلر آئنده قالمش واونلرک افکار و حسیاته تابع اولمشدر. حالبوکه شو اجنبی تربیه، شو یابانجی افکار و حسیاتی بزه تورکک حقدده فالقدن، نفرتدن، استحقار واستحقاقندن باشقه برشى القا ایتمهش وایده مز. زیرا تورك شرقدن غربه دوغرو کلیرکن بر چوق اقوامی آزمش. برچونک استقلانی، سلطنتی محو ایتمشدر. بو آزیلن، سلطنت واستقلاللری محو اولان اقوام طبعیدر که حقمزده اینی فکرلر بسله مزلر. بالعکس، قبلرنده بزه عائد نه قدر حدت و نفرت وارسه، فرصت بولدقجه جمله سنی استعمال ایلمشلردر. بوکون کندی تاریخلرمزده دخی بر بولان «بدکردار»، «خونخوار»، «فته انکیز»، «ظالم» صفتلری تورکک زوربازوسنه قارشى مقاومت ایدمه یین اقوام محکومه نك حقمزده استعمال ایلدکلری توصیفات، حسیات نمونه لریدر. آوروپالیلرک، قلیشه حالنه کلش Tête de Turc و Férocité turque کی تعبیرلری - که بعضاً بزده قوللانمقدن حیا ایتمورز، - بوجهلر دندرلر.

برقومک اوصاف و مزایایى، عینى قطعه ده بولونان دیکراقوام ایله مقایسه نتیجه سنده بللی اولور. تورکک، فرانسزلره، آلمانلره، انکلیزلره، حتی روسلره نسبتاً پک کریده درلر. فقط تورککری اشبو اقوام ایله مقایسه ایتمک قیاس مع الفارق قیلندندر. زیرا نه تاریخمزک صورت جریانی، نه وضعیت جغرافییه مز وعرقمزک منسوب اولدینی قطعه، نه ده مربوط بولوندیغمز مدنیتک عوامل

اساسیه سی غرب اقوامی ایله مقایسه یه مساعددرلر . تورک لری آنجق ایچنده بولوندیغی آسیا اقوامی ایله قارشیلادیره رق تدقیق ایتمک قابلدلر . بویله برتدقیق ایسه هم عقل و حکمه و هم ده فنه موافق اولور .

بویله برتدقیق نتیجه سنده عجبا تورکلر نه کبی بروضعیتده بولنه بیله جکلر در؟ بوسؤاله جواب اوله رق دییه بیلیرز که بوتون آسیا اقوامی آراسنده ، ژاپونلر استئا ایدیلدیکی حالده ، اک مترقی واک مدنی قوم ، تورک قومیدر . بونی اثبات ایتمک ایچون تورک طالنه بر نظر عمومی عطف ایده لم : اولاً ، تورکلرک تام معناسیله بر ادبیاته مالک اولدقلرغی کیسه انکار ایده مز . کمال لر . عبدالحق حامدلر ، محمد امین لر ، توفیق فکرت لر ، احمد حکمت لر ، جناب شهاب الدین لر اوله سیالردز که ایوم هر هانکی بر غرب ادبیاتنده بیله محترم بر موقع اخذ ایدهرک اوادیاته شرفبخش اوله بیلیرلر . سائر آسیا اقوامی ایسه - ایستراسلام ، خرسیتیان ایستر پت پرست اولسون - ادبیات حاضرده تورکلردن هنوز پک کریده درلر . بو حال یالکز عثمانیلره منحصر قالمیوب بوتون تورک طالنه ده شاملدر . قافقاسیاده آذربایجانده ، قازانده ، قریمده توفیق فکرت لر ، عبدالحق حامدلر یوقسه ده فاسپرینسکی لری ، مذنب لری ، حسین زاده لری ، سمندر لری ، لعلی لری ، رضاء الدین لری ، عبد الله لری ، فاتح لری ، عیاض لری واردر .

مطبوعاتنه کلنجه : آسیاده ینه تورکلر قدر ترقی ایتش دیکر بر قوم یوقدر . ممالک عثمانیه ده یوزلرجه تورک غزته لرندن ، مجموعه لرندن ماعدا بوکون قریمده ، قافقاسیاده ، حاجی طرخانده ، قازان و پترسبورغده ، اوقا و اورده نبورغده مختلف تورک شیوه لرنده برچوق یومی ، اسبوعی جریده لر ، مجموعه لر ، مزاح غزته لری نشر ایدیلکده در . هله قفلیسده چیقمقده اولان « ملا نصر الدین » مزاح مجموعه سی ، پاخود باغچه سرایده اوتوزسنه دنبری بلافاصله انتشار ایدن « ترجمان » ، بر وقت باکوده نشر ایدلش اولان « ارشاد » والیوم اورده نبورغده چیقان « وقت » غزته لری محتویاتنک جدتی ، مسائل اجتماعیه ، سیاسییه و اقتصادیه ده ابراز ایتمکده اولدقلری وقوف اعتباریله آوروپا مطبوعاتنه یاقلاشمقده در . یومی واسبوعی نشر ایدلمکده اولان شومعدد تورک غزته لری غرب ایله شرق آراسنده

مهم بر رابطه واسطه‌سی تشکیل ایدره‌ک کوندن کونه‌غربک بدایع افکار و حسیاتی شرقه دوغرو سوروکلیور و بوندن یالکز تورک‌ر دکل آسیاده ساکن دیگر اقوام اسلامییه دخی مستفید اولویور. بو کون ایرانیه افکارا حرارانه‌ی، حسیات ترقی‌ورانه‌ی صوقان قافقاسیه تورک ضیالیرلی و تورک مطبوعاتلی اولمشدر. تورک مطبوعاتلی آسیانک قسم اعظمنده اک مهم واک مؤثر برعامل مدنیت و ترقی رولنی اوینیور. علوم و فنونده دخی تورک‌لری برنجی صفده کورو یورز :

آسیای غربیده اکر علوم و فنون وارسه ینه تورک‌لرک اللرنده‌در. بو کون، نه‌دینلییرسه دینلیسون، عثمانلیقده، بوتون نواقصی، بوتون قصورلری ایله برابر منتظم بر تشکیلات علمییه و فنییه موجوددر. غربده علوم و فنونجه، ادبیاتجه طائمش اولان ذواتک تألیف کرده‌لری اولان آثار، عثمانلی تورکجه‌سنه آرز چوق ترجمه ایدیلشدر. ایران، هندستان افغانستان، قافقاسیا و تورکستان و شمالی روسیه‌ده ساکن اقوام اسلامییه، عثمانلی تورکجه‌سنه نقل ایدیلش آثار غریبه‌دن استفاده ایتکده‌در. افغان، هند و فارس لسانلرینه ترجمه اولونان آثارک قسم اعظمی تورکجه‌دندر. تورک ادبا، شعرا و علماسنک تصنیفاتلی سالف الذکر لسانلره ترجمه اولونیور. مکاتب و تدریساته کلنجه : آسیای غربیده ساکن ارمنی‌لرکی مترقی خرسیتیانلر استننا ایدیلیرسه، تورک‌لرینه سائر اقوامک جمله‌سندن یوکسک بر موقعده بولونیورلر. و بو یوله هر کون ترقی و تعالی ایدیورلر. بو محالرده الیوم موجود اولان تورک مکتبلرینک، مدرسه‌لرینک و سایر مؤسسات عرفانیه‌لرینک عددی اون سنه بوندن اولکیله نسبت ایدیله‌جک اولورسه یوزده یوز تراید ایتمش اولدینجی کورونور.

تورک‌لر حقنده اونه‌دنبری قبول ایدیلش یا کلش بر فکر واردر : کویا تورک‌لر تجارتیه، صنایعه میل واستعداد کوسرتمز لرمش. بومسئله حقنده ایلری‌ده بر تفصیل معلومات ویرمک ایسترز. شمذیلک یالکز شونی سوبلیه‌لم که بوفکر تصحیح اولونمق لازمدلر. عثمانلی تورک‌لری آراسنده تجارت و صنایعک تعم ایتمه‌سنه باشقه سیدلر واردر، بوسیلرک ایضاحنی دیگر مقاله‌هنه بر اقیورز. فقط تورک قومی نره‌ده مساعد شرائط کوزمش ایسه هان تجارت و صنایعه‌ده

استعداد فوق العاده سنى اظهار آيلشدر . باشقه يرلره كيتيمه؛ يالكز آذربايجان ، قافقاس وقازان توركلىنىڭ احوال ومعيشتلىرىنى تدقيق ايدهلم : بوكون بوتون ايرانك تجارتى ، تېز توركلى آئنده در .

طهرانده موجود الك بويوك تجارتخانه لر ، الك بويوك مؤسسات ماليه تېز يزليله مائدر . آذربايجان توركلى اليوم ماوراي بحر حزرى ، شىمالى قافقاسيانى بيله اقتصاداً استيلا ايتماشدر . پتروفسكى دن باشلايه رق دربنده ، ولادى قافقاسه ، حتى روسيه نك ايجرولرينه قدر يورومشدر . قافقاسيا وقازان توركلىته كلىنجه بونلر بولندىقلىرى محيطك حاكم اقتصاديدير ، دينه بيلير ، قافقاسياده ارمنى لر ، قازانده روسلر تورك تجارى ايله ، تورك صنعتكارلىرى ايله مبارزه ايده ميورلر . اليوم قافقاسياده بر قاج يوز مليون فرانلق ثروتى اولان سرمايه داران واردر . روسيه توركلى آراسنده ده بويوك زنكىلر تصادف ايدييور . عموميت اعتباريله كرك آذربايجانده ، كرك قافقاسياده ثروت توركلرك آئنده در . ايلك چوخه قابريقاسى قافقاسياده تورك حاجى زين العابدين تقيف تاسيس ايتدى . وولغا حوضه سنده ، روسيه ايمپراطورچىسى قاترينه طرفندن تاسيس اولنوب ، روس زادكاننه ويريلن چوخه قابريقه لر نكده بر قسى مروزمانله توركلر آلىنه كچدى . قازان ، بز ، صابون ، سختيان صنايعك شرقى روسيه ده اهمم مركزي در . بحر حزر اوزرنده موجود بوتون تجارت فيلوسى تورك سرمايه دارانكدر ، قافقاسيانك بالق آوى ، نفت معدنلىرى ، آسيا تجارتلىرى عموماً توركلرده در . روسيه وايرانده مهم بر موقع اقتصاديلىرى بولونان روسيه توركلى ، مطبوعات ومكاتب مليه نك احياسى ايجون بويولده بويوك اعانانده بولونورلر . اورالرده كى توركلر ارباب اقتصادى يالكز قازانمى دكل ، قازانيلمىش پاره نك ناصيل صرف ايدهلمسى لازمكك چكىنى ده بيلورلر . بوحواليده مكاتب ومساجدك كافهسى ، زنكىن توركلرك معاونت نقديه لى سايه سنده وجود بولويور !

بوندن آكلاشيلير كه تورك سيفه ، قلمه ، علم وفته مستعد اولديغى درجه ده تجارت وصنایعه ده استعدادليدر . بز امينزكه عثمانلى توركلى ده بوندىن صوكر ا بوخصوصه كى استعدادلىرى اظهار ايده جكلردر وحتى اظهاره باشلامشدر .

بورياه قدر بسط اينديكمز مطالعاتدن استخراج ايده جكمز نتيجه شودر:
تورك، هر درلو تشبثاتده دائما ايلرى به كيمكه مستعدر. اونك احاطه سى
خارجنده قالاچق، اونك كوزنى ييلدیره جق هيچ بر صنعت و مسلك يوقدر.
بناء عليه هنوز پك كنچ اولان تورك علم و فنيه، صنعت و تجارتيله ده پك چوق
عصر لر ياشايه جقدر؛ و توركلكك پارلاق استقبالى ايلر يمزده در...

اصم آغايف

تورك قومنى

تورك قومنى اقتصادى ترقيسنه خدمت ايتك اك بويوك آرزومزد؛ چونكه
هر قوم، حيات و بقا سى ماده قوتلى اولماسنه باغلامشدر. برملىك افرادى صاغلام
بدنلى، چوق چولوق جو جوق صاحبي، ابي چاليشه بيلور، ير، يورد، تارلا و دستگاه
ايصى، رنجبر لكده، تجارتده، يا خود صنعتده اوسته، و بر آزده قازه كون ايچون
بيريكىر بلش آق آقچه يه مالك اولورسه، ايسته اومت قوتليدر. «تورك يوردى»،
تورك قومنىك ماده يعنى بدنا اقتصاداً صاغلاملاشماسنه يارديم ايده بيله جك خدمتلردن
اصلا كرى طور ميه جقدر. رساله مزده، اقتصاده يعنى، زراعت، تجارت، صنعت
دائر موضوعلر اوزرينه، بسط و آكلانيشلى برطرزده يازمه يه چاليشه جفز، و بويازيلر يمزده
فكر و محاكه مضرى ساده يابانچى كتابلردن دكل، آلزدن كلديكى قدر حيات و معيشت مزدن
آلمه يه اوغراشه جفز. آشاغيده مندرج مقاله بويولده بر تجربه در. «تورك اصنافك
حالى»، هر كون كوزومزله كورديكمز، بابالريمزدن ايشنديكمز پك آشنا، حيات و معيشت مز
پك ياقين اقتصادى لوحه لك بر قسمنى تصوير قصديه يازيلور. اصناف، هر ملتده، حيات
ملتك اك صاغلام تامللردن بريىنى تشكيل ايذر. او نه درجه اى كوريلوب آكلانيلير
و اصلاحي چاره لرى نه قدر جدى آراشد يريلوب، درين دوشونيلوب طوغرى بولنورسه،
ملتكده قوتى اونستنده آرتار.

تورك اصنافك حالى

مملكت مزده اصنافك، على الخصوص تورك اصنافك حالى، اك چوق